

FUTBALISTA

Projectweek

HANDLEIDING LEERKRACHT

COLOFON

Tekst: Bertine van Spijk

Tekeningen: NoZZman

Illustratieverantwoording: Adobe Stock, Shutterstock

Vormgeving: Els Vandervoort

© 2024 Plantyn Studio

Verantwoordelijke uitgever: Plantyn, Posthofbrug 6-8, bus 3 - 2600 Berchem

PO0012622

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

www.plantyn.be

VOORWOORD

Beste leerkracht,

Wat fijn dat jullie school deelneemt aan de projectweek rond het thema 'voetbal'. Misschien zijn jullie ook al bekend met Futbolista@school, een project dat wij in het leven hebben geroepen om met name meisjes en zeker ook hun ouders/verzorgers warm te maken voor voetbal. Naast een eerste kennismaking met de sport willen we met het project, en ook met deze projectweek, een cultuuromslag teweegbrengen waarbij men het uiteindelijk net zo gewoon gaat vinden voor meisjes om te voetballen als men dat al jaren vindt voor jongens. Gendergelijkheid staat voor ons hoog in het vaandel.

De projectweek in het kort

Deze handleiding bevat alle informatie en materialen die nodig zijn om een week lang met jouw klas en met de hele school te leren over voetbal en natuurlijk om samen sportief bezig te zijn. We beginnen met een (gezamenlijke) opening, waarna iedereen aan de hand van challenges in zijn eigen klas op het juiste niveau aan de slag gaat. Je bent geheel vrij om de challenges en modules te kiezen die bij jouw groep passen. Het plezier staat voorop!

De opdrachten zijn zo vormgegeven dat ze voor alle leerlingen uitvoerbaar en interessant zijn. Aan jou als leerkracht de taak om te zorgen dat niet alleen de voetbalfans, maar juist ook die leerlingen die misschien minder bekend zijn met voetbal en zich minder snel laten zien, ook aan bod komen. Laat zien dat voetbal een sport is voor iedereen en dat iedereen erbij hoort. Precies zoals wij dat ook in onze voetbalclubs uitdragen.

Aan de slag

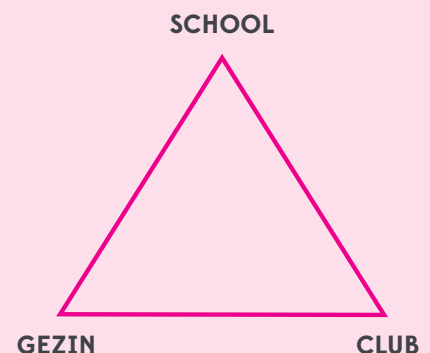
Met deze handleiding heb je alles bij de hand om direct met jouw klas aan de slag te gaan en een fijne sportieve week te beleven. Op de volgende pagina vind je tevens een ouderbrief, want naast sportiviteit en gelijkheid vinden wij ouderbetrokkenheid ook een zeer belangrijk thema.

Je kunt de brief inzetten om ouders over de themawEEK te informeren en hen voor het thema te enthousiasmeren. Tijdens de uitvoering van de challenges zul je diverse suggesties tegenkomen om een beroep op hen te doen en hen bij jullie project te betrekken. Op deze manier is de driehoek school, kind en ouders/verzorgers weer mooi 'rond'.

We hopen dat jullie veel nieuwe dingen leren over de sport en dat leerlingen misschien geheel tot hun verrassing de voetballer in zichzelf gaan ontdekken.

We wensen je een mooie sportieve week en heel veel voetbalplezier!

VOETBAL VLAANDEREN

Beste ouder(s)/verzorger(s),

Wellicht hebt u het al van uw kind vernomen: de komende week zal op onze school in het teken staan van voetbal! Van Voetbal Vlaanderen ontvingen wij een uitgebreid pakket met toffe uitdagingen en creatieve lessen om onze leerlingen meer te leren over deze fijne sport.

Allereerst vinden wij sporten en bewegen natuurlijk van groot belang voor de gezondheid van onze leerlingen. Maar behalve sportief bezig zijn, willen we met deze themawEEK de leerlingen ook inzicht verschaffen in de sport: we leren hen over het belang van sportiviteit, over samenwerken in een team en over het belang van gelijkheid binnen de sport. Nog steeds zien we dat meer jongens dan meisjes zich aansluiten bij een voetbalclub. En ook in de media zien we meer aandacht voor mannen- dan voor vrouwenvoetbal. Door kinderen al op jonge leeftijd met de sport in aanraking te brengen en uit te dagen om op een gezonde en kritische manier genderstereotypen onder de loep te nemen, hopen wij ze te laten zien dat voetbal een sport is voor iedereen. Of je nu een jongen of een meisje bent, niets staat jou in de weg om te doen wat jij leuk vindt!

We hopen dat door middel van leuke uitdagingen en creatieve opdrachten de interesse voor voetbal wordt gewekt. Niet alleen bij uw kind, maar ook bij u! Gedurende de week zal uw kind soms thuis aan een opdracht werken of zullen we een beroep op u doen voor hulp of materialen. Uiteraard willen wij niemand tot iets verplichten, maar we gaan er met elkaar een mooie week van maken waarin we fijn samenwerken en met elkaar ontdekken hoe leuk voetbal kan zijn.

Wij zijn voor onze projectweek alvast op zoek naar oude voetbalschoenen, dus mocht u iets in de kast hebben staan, dan zijn wij er heel blij mee! Let op: de kinderen gaan creatief met de schoenen aan de slag, dus u krijgt de schoenen niet meer in hun huidige staat terug.

Voor vragen kunt u, zoals u gewend bent, contact opnemen met de leerkracht van uw kind.

Wij kijken uit naar een mooie sportieve en vooral gezellige week!

PROJECTWEEK

OPENING

DUUR: 20 minuten

DOEL: Samen bewegen op muziek, met de hele school of enkel met je eigen groep en zo warm worden voor de projectweek

MATERIALEN: campagneposter, voetballen (optioneel), microfoon/megafoon, muziekinstallatie

Vorbereiding:

- Hang de campagneposter 'Wij trekken er ons geen bal van aan' op een duidelijk zichtbare plaats in de school. Zorg indien gewenst voor één affiche per klas.
- Vraag vooraf aan enkele leerlingen om samen een toffe dans te bedenken die zij als opening kunnen uitvoeren voor de hele school. Er zijn bijna altijd wel meisjes te vinden die dit goed kunnen en leuk vinden om te doen. Motiveer hen om ook een bal in hun dans te verwerken. Hiermee dragen zij direct al uit dat voetbal ook zeker een sport is voor meisjes.
- Tips voor muziek: ga op zoek naar liederen van het EK en WK voetbal door de jaren heen. Een lied waarop je bijvoorbeeld heel fijn kunt bewegen, is 'Waka' van Shakira, dat zij maakte voor het WK voetbal 2010 in Zuid Afrika.

Tip: wil je de lokale voetbalclub in de kijker zetten op school? Nodig dan de coach uit van jouw lokale voetbalclub om deze warming-up te begeleiden.

Kern

Verzamel met elkaar op het plein of in de gymzaal. Vertel kort aan de leerlingen waarom zij hier bijeen zijn en bekijk samen de campagneposter. Ook wij trekken er ons deze week geen bal van aan! Voetbal is voetbal en het is een sport voor iedereen. We gaan er met elkaar een mooie sportieve week van maken.

Doe de openingsdans in voetbalthema met z'n allen op het gekozen nummer.

Afsluiting

Besprek in de klas kort wat de leerlingen gedaan hebben tijdens de warming-up en wat zij ervan vonden. Met elkaar gaan jullie een mooie sportieve week tegemoet!

KLASGESPREK

DOEL: De leerlingen denken na over genderongelijkheid/genderdiscriminatie. Aan het einde van de projectweek hebben zij zich een mening gevormd rond dit thema en kunnen zij die onderbouwen.

MATERIALEN: campagneposter

Start

Na bewegen is het tijd voor een wat rustiger activiteit in de eigen groep. Plaats hiervoor de campagneposter op het bord of in elk geval op een duidelijk zichtbare plaats in het lokaal. Lees de slogan 'Wij trekken er ons geen bal van aan' voor. Wat zou hiermee bedoeld worden? Laat leerlingen hun ideeën met de groep delen.

Kern

Lees de volgende stellingen voor en laat de leerlingen hierop reageren. Dit kan door middel van een duim omhoog (eens) of omlaag (oneens) of door een rood (oneens) of groen (eens) briefje in de lucht te laten steken. Je kunt op deze manier snel door de stellingen heen gaan, maar kunt er ook voor kiezen om soms wat uitgebreider stil te staan bij een stelling en leerlingen te laten vertellen waarom zij het ermee eens zijn of juist niet.

STELLINGEN:

1. Jongens spelen niet met poppen.
2. Auto's zijn alleen voor jongens.
3. Enkel meisjes kunnen op dansles.
4. Koken en poetsen zijn enkel taken voor mama's.
5. Roze is een echte meisjeskleur.

De stellingen gingen allemaal over vooroordelen en over verschillen tussen jongens en meisjes, mannen en vrouwen. Wat zou een vooroordeel over voetbal kunnen zijn? Bekijk het initiatief '[Come together](#)'. Wat betekent een initiatief zoals dit voor jouw leerlingen? Ervaren de leerlingen vooroordelen of discriminatie? Welke verbetering zouden de leerlingen op die vlakken concreet willen zien voor zichzelf en de maatschappij?

Laat de leerlingen hier in groepjes over praten en daarna hun idee delen met de hele klasgroep.

Afsluiting

Een vooroordeel dat veel mensen hebben, is nog steeds dat voetbal geen sport voor meisjes is. Maar omdat wij het hier niet mee eens zijn en vinden dat voetbal voor iedereen is, organiseren we deze projectweek. Aan het einde van de week gaan we nog eens in gesprek en bekijken we of jullie eigen mening en misschien vooroordelen die jullie hadden ten aanzien van (meisjes en) voetbal veranderd zijn.

PICK & CHOOSE

Nu jullie allemaal opgewarmd zijn, kan de voetbalweek dan echt beginnen! Op de volgende pagina's vind je diverse challenges met daarbij creatieve verwerkingsopdrachten. Je bent geheel vrij om de challenges en opdrachten te kiezen die jullie aanspreken en die passen bij de groep en jullie planning.

Hieronder vind je een handig overzicht van alle challenges. Je bent vrij om te focussen op één challenge of verschillende, al moedigen wij dat laatste wel aan natuurlijk. Vind je het moeilijk om te kiezen? Volg dan zeker de roze draad, die geeft de samenhang tussen de verschillende challenges weer.

CHALLENGE #2

TEAMFOTO: MAAK HET GROOTSTE EN MOOIESTE SCHOOL-VOETBALTEAM

CHALLENGE #5

IN GESPREK MET ECHTE FUTBALISTA'S

CHALLENGE #3

BOUW JE EIGEN VOETBALSTADION

CHALLENGE #1

SMIJT HET OP SOCIALE MEDIA

CHALLENGE #6

VOETBAL IS EEN FEEST! MAAK JE BESTE SUPPORTERSLIED

CHALLENGE #4

MAAK JE EIGEN MUSEUM

CHALLENGE #7

VOOR DE HELE FAMILIE: DAAG DE PAPA'S EN MAMA'S UIT VOOR EEN VOETBALWEDSTRIJD

CHALLENGES

DEEL JE ERVARING EN SCOOR EEN FIJNE PRIJS!

Natuurlijk vinden wij bij voetbal Vlaanderen het ontzettend leuk om jullie ervaringen en resultaten te zien.

Deel jullie foto's en video's van minstens twee uitgevoerde challenges met ons via social media met de hashtag **#futbalistaopschool** of stuur ze via e-mail naar niki.de.cock@voetbalvlaanderen.be.

Maak kans op een voetbalpakket of een bezoek van een echte Red Flame!

De prijsuitreikingen zullen plaatsvinden in december en juni. Kijk voor de wedstrijdvoorwaarden op de website.

CHALLENGE #1

▶▶ PICK & CHOOSE

SMIJT HET OP SOCIALE MEDIA

MATERIALEN:

- gsm's
- een videobewerkingsapp

Gedurende de projectweek vragen we om jullie ervaringen en resultaten met ons te delen via social media. Maar natuurlijk blijft gendergelijkheid ook na deze week een heel belangrijk onderwerp. Als school kunnen jullie aandacht blijven vragen voor gelijkheid in de sport door middel van een creatieve socialmediacampagne. Met deze tips helpen we je graag op weg:

- Bedenk een slogan rondom gendergelijkheid of gebruik de slogan die jullie hebben bedacht voor het spandoek.
- Breng de challenges op een leuke en creatieve manier in beeld. Maak een reportage van de projectweek in de vorm van reels of korte TikTok-filmpjes.
- Maak posters en flyers die in de school, maar ook thuis en misschien wel bij de plaatselijke voetbalclub opgehangen kunnen worden.
- Bedenk leuke en creatieve manieren om ook je ouders en grootouders bij de socialmediacampagne te betrekken.
- Breng gendergelijkheid op een positieve manier in beeld.
- Post op social media (Instagram, TikTok) en besteed ook hier aandacht aan genderstereotypen. Laat meisjes voetballen en zet hen op een creatieve manier in het zonnetje.

Werk de campagne uit met de hele school en vraag leerlingen naar hun ideeën. Hoe meer eigen inbreng, hoe meer betekenis de campagne voor hen krijgt en hoe krachtiger de boodschap zal worden.

Deel jullie campagne ook zeker weer met ons door Voetbal Vlaanderen te taggen op social media en jullie posts te delen met de hashtag #trekjeergeenbalvanaan.

CHALLENGE #2

▶▶ PICK & CHOOSE

TEAMFOTO: MAAK HET GROOTSTE EN MOOISTE SCHOOLVOETBALTEAM

Creatieve opdracht: maak jouw eigen voetbalshirt & spandoek

MATERIALEN:

- per leerling een T-shirt
- grote lap stof voor het spandoek
- textielverf of -markers
- textiellijm
- lapjes stof
- stofscharen

Wat ga je doen?

Samen gaan jullie het mooiste schoolvoetbalteam vormen. Laat hiervoor je creativiteit de vrije loop en maak jullie eigen persoonlijke tenue, aangevuld met een toffe spandoek met daarop een pakkende slogan die genderongelijkheid in het voetbal centraal zet. Denk hierbij aan slogans als 'Wij trekken er ons geen bal van aan' en 'Voetbal voor iedereen'.

Bij de T-shirts kun je ervoor kiezen om allemaal hetzelfde shirt te maken, maar je kunt ook een klein element toevoegen dat zorgt voor samenhang (denk aan een logo of teamnaam). Of iedereen maakt zijn eigen persoonlijke shirt waarin hij of zij zich prettig voelt. Alles kan en alles mag!

Klaar? Trek allemaal jullie T-shirt aan, geef het spandoek een prominente plaats in beeld en verras ons met jullie mooiste teamfoto. Wij zijn alvast benieuwd!

CHALLENGE #3

▶▶ PICK & CHOOSE

BOUW JE EIGEN VOETBALSTADION

DUUR: 60 minuten

De Red Devils en Red Flames spelen wedstrijden overal ter wereld in de mooiste stadions. Vandaag gaan de leerlingen in groepjes hun eigen stadion bouwen.

DOEL: Ik en mezelf: de leerlingen tonen in concrete situaties voldoende zelfvertrouwen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen.

MATERIALEN:

- diverse constructiematerialen: blokken zoals Lego of Kapla, maar ook bijvoorbeeld karton en kokers (lege toiletrollen)
- papier en potlood om een schets te maken

Uitvoering

Verdeel de klas in groepjes. Zorg ervoor dat in ieder groepje ten minste één meisje zit. De leerlingen hebben geleerd over vrouwenvoetbal en gezien dat meisjes nog steeds niet altijd mogen voetballen en niet altijd dezelfde kansen krijgen als jongens. Vandaag zetten jullie daarom de meisjes in het zonnetje. Zij krijgen de leiding over dit bouwproject.

Bespreek eerst wat het inhoudt om groepsleider te zijn. Het betekent niet dat je alles alleen bepaalt, maar juist dat je luistert naar de ideeën en mening van anderen. En ook dat je het gesprek in goede banen leidt. Uiteindelijk is het aan de groepsleider om een beslissing te nemen wanneer de groep er samen niet uitkomt.

Allereerst maken de groepjes een schets van hun stadion. Laat dit eventueel al op een andere dag doen, zodat leerlingen de mogelijkheid hebben om materiaal van thuis mee te brengen. Of stuur vooraf een oproep aan ouders voor kartonnen dozen, oud mdf en andere restjes van bouwmaterialen waarmee de leerlingen hun stadion kunnen bouwen.

Laat de groepjes ook nadenken over de vraag waar een stadion aan moet het voldoen. Welke vorm krijgt het? Hoe heet het stadion? Geef hiervoor ongeveer 20 minuten de tijd.

Als de plannen klaar zijn, kan de bouw beginnen. Geef indien nodig tips over het versterken van constructies en bekijk of de samenwerking in de groepen goed verloopt.

Klaar?

De leerlingen presenteren hun werk aan elkaar. De groepsleiders vertellen, de andere groepsleden assisteren en vullen aan. Maak foto's van de bouwwerken en stuur ze, met daarbij een verslag van de activiteit, aan ouders. Zo weten ook zij wat jullie vandaag gedaan hebben.

Tip: misschien is er meer tijd nodig om alle stadions af te maken. De genoemde tijd bij deze activiteit is slechts een indicatie. Bekijk wat de groep nodig heeft.

CHALLENGE #4

▶▶ PICK & CHOOSE

MAAK JE EIGEN MUSEUM

Behalve samen voetballen kun je nog veel meer dingen doen en leren rondom deze leuke sport. Met de onderstaande lesideeën kunnen jullie samen een prachtig voetbalmuseum inrichten. Werk alle items uit met je klas of verdeel de opdrachten over de leerjaren en maak een museum van jullie hele school.

ACTIVITEIT 1

DE GESCHIEDENIS VAN HET VOETBAL • DE OPKOMST VAN VROUWENTEAMS

DUUR: 30 tot 50 minuten

DOEL: De leerlingen leren over de geschiedenis van het vrouwenvoetbal in België.

LEERJAAR: alle leerjaren. Voor differentiatiemogelijkheden zie kader.

MATERIALEN:

- digibord
- grote vellen papier (A3-formaat)
- per groepje een laptop
- scharen
- lijm

Wat gaan jullie doen?

Samen gaan jullie de verschillen tussen mannen en vrouwen in het voetbal bekijken door de jaren heen. Jullie maken een tijdlijn waarop de ontwikkeling van het damesvoetbal in België duidelijk te zien is.

Instructie

Vertel dat voetbal een sport is die al duizenden jaren oud is. Bekijk samen de tijdlijn. Je kunt zien dat er al meer dan 100 jaar voetbal wordt gespeeld in België!

Bekijk samen de foto's bij de tijdlijn. Wat valt op? (vroeger enkel mannenteams) Hoe zou dat komen? En hoe zit dat tegenwoordig? Op de tijdlijn zagen we dat er zo'n 100 jaar geleden een verbod was op damesvoetbalploegen. En ook toen jouw opa en oma jong waren, was voetbal voor dames zeker nog niet normaal. Opa en oma zijn opgegroeid in een tijd waarin er nog veel verschillen waren tussen jongens en meisjes. Jullie oma's mochten waarschijnlijk nog niet in een dameselftal voetballen of misschien mochten zij zelfs helemaal geen voetbal spelen!

Sinds 1976 heeft ons land een nationaal vrouwenelftal. Jullie ouders zijn dus opgegroeid in een tijd waarin er meer aandacht kwam voor meisjes en voetbal.

Voor thuis

Vraag aan jouw opa en oma en ook aan papa en mama wat zij vinden van vrouwen die voetballen en waarom zij dit vinden. En kunnen je ze ook vertellen of ze er misschien anders over zouden denken als ze vandaag geboren zouden worden?

Zijn er verschillen tussen de mening van je grootouders en die van je ouders? Hoe zou dat komen, denk je? En wat is jouw eigen mening?

Uitvoering

Verdeel de klas in groepjes en laat elk groepje onderzoekwerk verrichten rond de volgende onderwerpen:

- de oprichting van de eerste damesvoetbalploeg in België;
- het verbod op damesvoetbalploegen (eventueel verzet tegen dit verbod);
- de toestemming voor damesvoetbalploegen;
- het nationaal Belgisch elftal -> Belgian Red Flames;
- damesvoetbal nu (cijfers rond meisjes in voetbalclubs, damesvoetbal rond de wereld).

De resultaten worden verwerkt in een poster.

Klaar?

De posters krijgen een plaats bij de tentoonstelling.

DIFFERENTIATIE

- Leerjaar 1 en 2 : de leerlingen werken voornamelijk met afbeeldingen en jaartallen.
- Leerjaar 3 t/m 6: de leerlingen voorzien hun poster ook van korte informatieve teksten met toelichting bij de afbeeldingen.

Afsluiting/reflectie

Bespreek de huiswerkopdracht. Noteer kort de meningen van ouders en grootouders in twee kolommen. Zijn er duidelijke verschillen zichtbaar? Vraag de leerlingen ook hoe zij het vonden om dit onderwerp thuis te bespreken. Zijn zij nu zelf ook anders gaan denken over damesvoetbal?

Vertel dat ook nu nog niet iedereen even blij is met meisjes die willen voetballen. Maar in jullie museum gaan jullie laten zien dat voetbal een sport is voor iedereen!

ACTIVITEIT 2

VOETBAL VOOR IEDEREEN • MAAK EEN LAPBOOK

DUUR: 2x 50 minuten

DOEL:

- Mens en maatschappij: De leerlingen kunnen voorbeelden geven van mogelijkheden die in onze samenleving bestaan voor de zorg en opvang van mensen met een beperking.
- Brongebruik: De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.

MATERIALEN:

- per groepje een apparaat om informatie op te zoeken
- per groepje een groot vel voor het lapbook
- per groepje materialen om hun lapbook te maken: scharen, lijm, stiften et cetera

Wat gaan jullie doen?

Wellicht zijn de leerlingen al bekend met de presentatievorm lapbook. Zo niet, toon dan een voorbeeld. Dit kan een zelfgemaakt voorbeeld zijn, maar online zijn genoeg voorbeelden te vinden.

Bespreek samen welke materialen er nodig zijn. Voor het lapbook gaan de leerlingen op zoek naar informatie over voetbal voor mensen met een beperking. Want behalve dat we ook meisjes graag laten voetballen, is het belangrijk dat echt iedereen mee kan doen.

Tips voor onderwerpen/vragen:

- Wat zijn de regels van deze vorm van voetbal?
- Wat zijn de belangrijkste verschillen met het reguliere voetbal?
- Spelen ook vrouwen deze vorm van voetbal? Zo ja, spelen mannen en vrouwen gemengd of in aparte teams?
- Zijn er ook wedstrijden voor deze vorm van voetbal?
- Waarom is het zo belangrijk dat deze vorm van voetbal er is?

Uitvoering

In les 1 gaan de leerlingen op zoek naar informatie. Die kan worden opgeslagen of geprint, zodat ze in les 2 verwerkt kan worden.

Zorg bij les 2 dat de benodigde materialen klaarliggen. Het maken van een lapbook kost veel tijd en door alles vooraf klaar te leggen, kunnen de leerlingen direct aan de slag.

Afsluiting

Bespreek wat de leerlingen van deze opdracht vonden. Hoe ging het opzoeken van informatie? Hoe was het om ze te ordenen in het lapbook? Is er tijd, dan kunnen de lapbooks aan elkaar gepresenteerd worden. Laat in de hogere leerjaren leerlingen ook zeker hun eigen mening goed onderbouwen. Geef de lapbooks nu een plaats in het museum.

ACTIVITEIT 3

WIE DE SCHOEN PAST • ONTWERP JOUW MOOISTE VOETBALSCHOEN

DUUR: 60 minuten

MATERIALEN:

- oude voetbalschoenen
- verf
- lijm
- decoraties: steentjes, veren, lapjes stof: alles wat je kunt bedenken om de schoenen te versieren.

Wat gaan jullie doen?

Iedere leerling maakt zijn of haar eigen mooiste voetbalschoen. Hierbij mogen de kinderen hun creativiteit volledig de vrije loop laten.

Klaar?

Geef de schoenen een mooi plaatsje in jullie museum. Met mooie belichting komen ze nog beter tot hun recht. En misschien hebben jullie wel een mooie (vitruin)kast waar de schoenen in geplaatst kunnen worden? Kijk vooral ook op websites van musea hoe zij hun kunstvoorwerpen uitstallen.

Extra:

laat iedere leerling een bordje bij zijn of haar schoen maken met hierop de titel van het kunstwerk en een korte toelichting over de schoen.

ACTIVITEIT 4

WALL OF FAME • ODE AAN DE RED FLAMES

DUUR: 60 minuten

DOEL: Extra aandacht voor vrouwen en voetbal om leerlingen ervan bewust te maken dat iedereen gelijk is

MATERIALEN:

- sjabloon paspoort (bijlage 3), geprint op formaat naar keuze
- tekengerei

Wat gaan jullie doen?

Iedere leerling maakt een paspoort met informatie over een speelster van de Red Flames. Leerlingen kunnen ook per twee werken als zij over dezelfde speelster willen werken. Zij tekenen een portret van de speelster en gaan op zoek naar de gevraagde informatie.

Extra: laat de leerlingen een mooie lijst knutselen rond hun paspoort voor een echt Wall of Fame-gevoel.

Klaar?

Richt samen jullie Wall of Fame in.

Tips voor jullie museum:

Nodig papa's en mama's en opa's en oma's uit om jullie museum te bezoeken. Hierbij kunnen leerlingen hun eigen (groot)ouders rondleiden, maar je kunt er ook voor kiezen om leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar in te zetten als museumgids.

Zorg voor een mooie uitnodiging, die (digitaal) naar ouders gestuurd kan worden.

Laat leerlingen ze ontwerpen.

Extra:

Bij een museum horen ook een kassa en toegangskaarten. Als er ruimte voor is in de planning, kunnen leerlingen die ontwerpen. Bedenk of je een kleine bijdrage wilt vragen en waar de school deze bijdrage voor wil inzetten, of dat iedereen gewoon een ticket krijgt. Laat de kassa ook weer bemannen door leerlingen.

Natuurlijk zijn ook wij ontzettend benieuwd naar jullie voetbalmuseum! Laat ons meegenieten door middel van foto's of misschien zelfs wel een korte videorondleiding. Wij kijken ernaar uit jullie museum te bezoeken!

CHALLENGE #5

IN GESPREK MET ECHE FUTBALISTA'S

Inmiddels hebben jullie al veel geleerd over voetballende meisjes en vrouwen. Maar hoe tof zou het zijn om een voetballend meisje uit te nodigen in de klas en haar alles over haar favoriete sport te kunnen vragen?

MATERIALEN:

- pen en papier om vragen te bedenken
- een bedankkaart of materialen om een bedankt presentje te maken.
- optioneel: voorzie microfoons en camera's om de challenge in te richten als een echte persconferentie

Uitvoering

Bekijk samen of er in jullie omgeving voetballende meisjes of dames zijn die jullie voor een gesprek in de klas kunnen uitnodigen. Misschien is er een mama, tante, nichtje of buurvrouw die voetbalt. Maak een mooie uitnodiging waarmee jullie haar vragen om jullie klas te bezoeken. Om deze challenge nog leuker te maken kan je de klas inrichten als een echte persconferentie met microfoons en camera's. Laat de leerlingen hun vragen stellen als echte journalisten.

Natuurlijk mag de Futbalista (want zo noemen wij voetballende meisjes en vrouwen) zelf alles vertellen over haar favoriete sport. Maar jullie kunnen haar uiteraard ook vragen stellen. Bedenk vooraf in duo's wat jullie graag zouden willen weten. Kijk en luister natuurlijk goed naar de presentatie, want misschien wordt jullie vraag hierin al beantwoord.

Afsluiting

Bedank de speelster voor haar tijd en geef haar een mooie kaart of presentje. Tot slot noteren jullie samen klassikaal de belangrijkste informatie. Wat hebben jullie geleerd? Wat ga je zeker onthouden?

Extra leuk: vraag de speelster om met jullie klas op de foto te gaan en deel die met ons via social media. Wij zijn ontzettend benieuwd naar al die Futbalista's!

CHALLENGE #6

VOETBAL IS EEN FEEST! MAAK JE BESTE SUPPORTERSLIED

MATERIALEN:

- camera
- muziekinstallatie
- de supportersmaterialen van de papa-en-mamawedstrijd

Wij zien jullie natuurlijk heel graag in actie! Daarom dagen we je dit keer uit om met jouw klas (of misschien lukt het zelfs met de hele school?) een leuk supporterslied te maken. Misschien hebben jullie al een schoollied dat als basis kan dienen? Anders ben je natuurlijk geheel vrij om samen jullie mooiste lied te componeren.

Let op: de bedoeling is dat jullie met het lied voetbal voor iedereen in de kijker zetten.

Tip: door er een mooie videoclip bij te maken kunnen jullie niet alleen laten horen, maar ook laten zien dat voetbal een sport is voor iedereen. Gebruik eventueel de openingsdans van deze week. Laat hem uitvoeren door de leerlingen die hem bedacht hebben of studeer hem in met de hele school. Laat ook zeker de jongens meedansen, want net als voetbal is ook dans een sport voor iedereen!

Uitvoering

Bespreek hoe jullie het schrijven van de liedtekst gaan verdelen. Een mogelijkheid is om iedere groep een couplet te laten schrijven. Of laat uit elke klas een groepje leerlingen deelnemen aan schrijfsessies, zodat alle klassen tegelijkertijd schrijven en van elkaar weten wat er al ligt. Wijs iemand binnen school aan die muzikaal is en misschien zelfs al ervaring heeft met het schrijven van liedjes om het proces te begeleiden.

Is de tekst klaar? Dan is het oefenen, oefenen, oefenen! Deel jullie lied ook met ouders, zodat zij ook thuis met hun kind het lied kunnen instuderen. Misschien zijn er ouders die jullie zang muzikaal kunnen begeleiden. Of zijn er papa's en mama's die een toffe dans met jullie willen instuderen. Hierbij kunnen jullie ook de supportersmaterialen van de papa-en-mamawedstrijd nog eens inzetten. Alles om jullie lied en clip zo leuk mogelijk te maken!

Klaar met instuderen?

Zorg dat er iemand is die jullie optreden kan filmen. Als iedereen er klaar voor is, kan de show beginnen!

Wij zijn erg benieuwd naar jullie zang- en dansskills! Vergeet dus niet jullie filmpje te delen op social media met de hashtag #trekjeergeenbalvanaan of het naar ons te sturen via e-mail. En laat ook de ouders zeker meegenieten van jullie zang- en danskunsten. Veel succes!

CHALLENGE #7

VOOR DE HELE FAMILIE: DAAG DE PAPA'S EN MAMA'S UIT VOOR EEN VOETBALWEDSTRIJD

MATERIALEN:

- Bedenk waar het toernooi gespeeld gaat worden. Misschien kunnen jullie terecht bij de plaatselijke voetbalclub. Zo niet, dan is de gymzaal van jullie school natuurlijk ook een prima plaats.
- Zorg voor een scheidsrechter. Dit kan een ervaren iemand zijn, misschien zelfs wel vanuit de plaatselijke voetbalclub, maar ook bijvoorbeeld een leerling van het zesde leerjaar.
- Zorg voor fluo vestjes, zodat de teams goed van elkaar te onderscheiden zijn.
- Bedenk of er prijzen te winnen zijn. Of gaat het om het plezier en de eer? De keuze is aan jullie.

Tip: organiseer dit toernooi als afsluiter van de week. Moedig zo de ouders aan om deel te nemen aan de themawEEK en de leerlingen om te supporteren. Laat bij gebrek aan voldoende ouders de leerkrachten het team vervolledigen of zelf een team vormen tegen de ouders om voor leuke variatie te zorgen.

Zijn jullie papa's en mama's een beetje sportief? Nodig hen uit voor een voetbalwedstrijd bij jullie op school en kijk wie de uitdaging aandurft.

Je kunt de papa's en mama's laten spelen tegen de leerlingen, maar misschien durven zij het in een spannende match op te nemen tegen de juffen en meesters! Of laat twee teams van papa's en mama's samen met hun kinderen tegen elkaar spelen. Er zijn allerlei samenstellingen te bedenken, zolang het voor iedereen maar vooral veel speelplezier oplevert!

Natuurlijk willen jullie de papa's en mama's ook flink aanmoedigen. Hiervoor kunnen jullie supportersmaterialen maken, zoals pompons, spandoeken en vlaggen. Zo krijgen de papa's en mama's tijdens het spelen vast en zeker een extra boost!

Extra leuk: laat ook de papa's en mama's zelf hun mooiste shirt ontwerpen, zodat er straks prachtige teams op het veld verschijnen! Spelen ze samen met hun kind? Dan zijn matchende outfits voor ouder en kind natuurlijk ook een leuk idee.

Hoe wordt een wedstrijd gespeeld?

Afhankelijk van het aantal teams kun je de wedstrijden korter of juist wat langer laten duren. Houd er rekening mee dat niet iedereen ervaring heeft met voetbal en dat het zeker voor de jonge kinderen al snel te lang is. Je kunt bijvoorbeeld kiezen voor wedstrijden van 2 x 15 minuten met hiertussen 5 minuten pauze.

Tip: vraag of iemand een oude voetbalschoen heeft en spuit die goud. Bevestig hem eventueel nog op een plankje en je hebt een prachtige trofee! De trofee kan mee naar huis als wisselbokaal, maar je kunt hem natuurlijk ook een ereplaats geven in jullie voetbalmuseum.

De belangrijkste regels zijn:

- Je mag de bal enkel met de voeten en benen aanraken.
- Komt de bal buiten de lijn, dan krijgt de tegenstander een vrije trap.
- Niet duwen, trekken en tackelen.
- En vooral: sportief zijn! Samenwerken en elkaar helpen is het allerbelangrijkste. Samen zorg je voor een fijne wedstrijd voor iedereen.

Laat ons zeker weten hoeveel plezier jullie hebben gehad met jullie papa-en-mamatoernooi! Foto's, filmpjes, een mooi verslag: alles is welkom. Wij kijken ernaar uit jullie ervaringen te horen!

AFSLUITING PROJECTWEEK

Voetbal voor iedereen - Klasgesprek

De afgelopen week hebben de leerlingen aan veel challenges deelgenomen. Vandaag bespreken jullie met elkaar wat de leerlingen geleerd hebben, of er veel verrassingen waren en of hun mening over voetbal en voetballende meisjes en vrouwen veranderd is.

MATERIALEN: digibord

Start

Laat op het bord of een poster in de klas nogmaals de stellingen van het eerdere klasgesprek zien. Bekijk eventueel ook nog eens de voetbalfoto's die de afgelopen week de revue zijn gepasseerd.

Kern

Vraag enkele leerlingen om te vertellen hoe zij aan het begin van deze week stonden tegenover voetballende meisjes en wat zij dachten van de sport. Een andere mogelijkheid is om leerlingen dit in groepjes of duo's te laten bespreken.

Afsluiting

Laat enkele leerlingen die dit willen hun ervaringen en mening klassikaal delen. Vraag ze ook om hun mening duidelijk te onderbouwen.

Sluit af door te vertellen dat het een fijne, sportieve week was waarin iedereen heeft kunnen zien en ervaren hoe leuk voetbal kan zijn. Niet alleen voor jongens, niet alleen voor de jeugd, maar voor echt voor iedereen!

Slotwoord

Meer voetbal op school?

We hopen dat jullie met elkaar een hele toffe sportieve week hebben beleefd. Namen jullie als school nog niet deel aan Futbolista@school en smaakte deze projectweek naar meer? Neem dan zeker een kijkje op de informatiepagina en meld je snel aan. Samen trekken we er ons geen bal van aan en maken voetbal een sport voor iedereen!

Bedankt voor jullie deelname en hopelijk tot ziens op het veld!

Voetbal niet voor meisjes?

Ik trek er mij geen bal van aan.

- Ervaren meisjes een drempel wanneer ze thuis vertellen dat ze willen gaan voetballen?
- Waarom is er een onderscheid tussen vrouwen- en mannenvoetbal?
- Moeten meisjes spelen met een roze bal?

1863

◀ Engeland • oprichting eerste voetbalbond ter wereld.

oprichting Union Belge des Sociétés de Football Association (later KBVB) ▶

1895

1911
1912

◀ eerste Belgische bekercompetitie

oprichting eerste damesvoetbalploeg, de Brusselse Femina Club. Helaas was het succes van het damesvoetbal van korte duur, onder andere door een verbod op damesvoetbalploegen van de toenmalige Belgische Voetbalbond. ▶

1921

1976

◀ Gelukkig kwam aan het verbod een eind en werd het Nationaal dameselftal opgericht. Sinds dit jaar vertegenwoordigen zij België tijdens internationale toernooien en wedstrijden en sinds 2013 draagt het team de bijnaam de Belgian Red Flames.

FUTBALISTA PASPOORT

NAAM .....

.....

CLUB .....

.....

GEBOORTEDATUM

FOTO

POSITIE .....

.....

.....

HOBBY'S .....

.....

.....

PRIJZEN .....

.....

STELLINGEN:

1. Jongens spelen niet met poppen.
2. Auto's zijn alleen voor jongens.
3. Enkel meisjes kunnen op dansles.
4. Koken en poetsen zijn enkel taken voor mama's.
5. Roze is een echte meisjeskleur.

FUTBALISTA @school

EINDTERMEN EN LEERPLANDOELLEN

COLOFON

Tekst: Bertine van Spijk

Tekeningen: NoZZman

Illustratieverantwoording: Adobe Stock, Shutterstock

Eindredactie: Jan Vangansbeke

Vormgeving: Els Vandervoort

© 2024 Plantyn Studio

Verantwoordelijke uitgever: Plantyn

POOO12622

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.
www.plantyn.com

EINDTERMEN

Lichamelijke Opvoeding

MOTORISCHE COMPETENTIES

- 1.1 De leerlingen kunnen de motorische basisbewegingen op een voldoende flexibele en verfijnde wijze aanwenden in gevarieerde en complexe bewegingssituaties.
- 1.6 De leerlingen tonen in het bewegen een intuïtief, maar ook een bewust kennen, aanvoelen, omgaan en rekening houden met de eigen lichaamskenmerken, -mogelijkheden en -beperkingen.
- 1.17 De leerlingen beheersen fundamentele bewegingsvaardigheden die nodig zijn om een eenvoudig bewegingsspel zinvol te kunnen spelen in eenvoudige sport- en spelsituaties.

ZELFCONCEPT EN HET SOCIAAL FUNCTIONEREN

- 3.3 De leerlingen nemen deel aan bewegingsactiviteiten in een geest van fair play.
- 3.4 De leerlingen kennen de mogelijkheden om buiten de les lichamelijke opvoeding een voorkeursport te beoefenen.

Nederlands - luisteren

- 1.9 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in: een gesprek met bekende leeftijdgenoten.

Nederlands - Spreken

- 2.1 De leerlingen kunnen het gepaste taalregister hanteren als ze: aan leeftijdgenoten over zichzelf informatie verschaffen.
- 2.6 De leerlingen kunnen het gepaste taalregister hanteren als ze: van een behandeld onderwerp of een beleefd voorval een verbale/non-verbale interpretatie brengen, die begrepen wordt door leeftijdgenoten

Muzische vorming - Beeld

- 1.5 De leerlingen kunnen beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

Muzische vorming - Muziek

- 2.2 De leerlingen kunnen improviseren en experimenteren, klankbronnen en muziekinstrumenten uittesten op hun klankwaarde en in een muzikaal (samen)spel daarvan gebruik maken.

Mens en maatschappij - Mens

- 1.2. De leerlingen kunnen beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.
- 1.4. De leerlingen kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen.
- 1.5. De leerlingen tonen de bereidheid zich te oefenen in omgangswijzen met anderen waarin ze minder sterk zijn.

Mens en maatschappij – Maatschappij

- 2.6. De leerlingen tonen zich bereid om actieve en passieve vormen van vrijetijdsbesteding te onderzoeken en te evalueren.
- 2.8. De leerlingen kunnen illustreren dat verschillende sociale en culturele groepen verschillende waarden en normen bezitten.
- 2.9. De leerlingen kunnen voorbeelden geven van mogelijkheden die in onze samenleving bestaan voor de zorg en opvang van bejaarden en mensen met een handicap.

Mens en maatschappij – Tijd

- 3.8. De leerlingen kunnen aan de hand van een voorbeeld illustreren dat een actuele toestand, die voor kinderen herkenbaar is, en die door de geschiedenis beïnvloed werd, vroeger anders was en in de loop der tijden evolueert.

Leergebiedoverschrijdende eindtermen – ICT

- 8 De leerlingen kunnen ICT gebruiken om op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier te communiceren.

Leergebiedoverschrijdende eindtermen - Sociale vaardigheden

1. RELATIEWIJZEN

- 1.2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- 1.6 De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
- 1.7 De leerlingen kunnen zich weerbaar opstellen naar leeftijdsgenoten en volwassenen toe door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.
- 1.9 De leerlingen kunnen ongelijk of onmacht toegeven, kritiek beluisteren en eruit leren.

2. GESPREKSCONVENTIES

2. De leerlingen kunnen in functionele situaties een aantal verbale en niet-verbale gespreksconventies naleven.

3. SAMENWERKING

3. De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

LEERPLANDOELN KOV – ZILL

Motorische en zintuiglijke ontwikkeling

LICHAAMS- EN BEWEGINGSPERCEPTIE

MZlb7 Bewegingen gelijktijdig, opeenvolgend en afwisselend uitvoeren

GROOT MOTORISCH BEWEGEN

MZgm2 Een voorwerp in beweging brengen en/of houden

- Tikken, toetsen, slaan, werpen, stoten, slingeren, schoppen, dribbelen, drijven
- Vangen of stoppen en doorspelen

MZgm9 Voldoende basisvaardigheden beheersen om een bewegingsspel te spelen en daarbij eenvoudige spelideeën kunnen toepassen en slim spelen.

- Gaandeweg kunnen omgaan met steeds complexere bewegingsproblemen en/of samenwerkingscontexten door te spelen met de uitbouwfactoren veld- en slagbalspelen

MZgm12 Voldoende kracht, lenigheid, uithouding en snelheid ontwikkelen

- De functionele kracht van het lichaam ontwikkelen - fysieke inspanningen aan een lage intensiteit langer volhouden - meerdere, afwisselende inspanningen van korte duur die na elkaar plaatsvinden volhouden - na inspanningen recupereren
- Snelkracht ontwikkelen - duurspanningen die aan een gelijkmatig tempo verlopen volhouden - het reactievermogen versterken - verhogen van de bewegingsfrequentie

Ontwikkeling van een innerlijk kompas - Waardengevoeligheid en normbesef

IKwn2 Gewetensvol en verantwoord handelen

- Interesse tonen in de wijze waarop het samenleven thuis, op school, met vrienden ... wordt geregeld - gevoelig zijn voor regels en afspraken: bij het spelen, in het verkeer ... - kiezen voor waarden als eerlijkheid en fair-play, wederkerigheid (ieder zijn bijdrage), rechtvaardigheid ...
- Beseffen dat regels en afspraken door mensen worden bepaald en ook door hen kunnen aangepast worden - blijvend kritisch nadenken over bestaande afspraken, regels en omgangsvormen - in overleg met de groep afspraken en regels waar nodig aanpassen en/of opstellen die het welzijn van zichzelf, van anderen en van een groter geheel ten goede komen

Socio-emotionele ontwikkeling - Relationele vaardigheden

SErv2 De verscheidenheid van mensen als een rijkdom ervaren en deze benutten

SErv3 Samenwerken met anderen en zo bijdragen aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel.

- Meewerken aan een grotere groepsopdracht - kunnen samenwerken met anderen rond een gemeenschappelijk idee of doel - samenwerken met anderen ondanks verschillen.

Ontwikkeling van oriëntatie op de wereld

ORIËNTATIE OP DE SAMENLEVING

OWsa1 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen op verschillende manieren samenleven en groepen vormen

ORIËNTATIE OP BEWEGINGSCULTUUR

OWbc1 Kennismaken met en proeven van een waaier aan bewegingsdomeinen

- De mogelijkheden kennen om ook buiten de school te participeren aan bewegingsactiviteiten of een voorkeursport te beoefenen

OWbc3 Inzien hoe bewegingscultuur functioneert in de samenleving en hoe mensen daarmee omgaan

ORIËNTATIE OP TIJD

OWti5 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe de werkelijkheid verandert en de kennis erover evolueert in de tijd

- Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe hun levenswijze gelijkenissen en verschillen vertoont met die van mensen uit vroegere periodes en andere plaatsen en culturen - fantaseren en uitdrukken hoe het leven er in de toekomst of op een andere plek uit kan zien.

Taalontwikkeling - Mondelinge taalvaardigheid Nederlands

TOmn1 Een mondelinge boodschap verwerken

Verwerken van steeds complexere boodschappen met een onderwerp uit de ruimere leefwereld door:

- tweezijdig (kijk)luisteren: de leerling kan vragen om herhaling, om een trager spreektempo, om uitleg bij zaken die hij niet begrijpt
- eenzijdig kijkluisteren: de leerling maakt gebruik van een combinatie van woord en beeld, maar kan niet interageren met de boodschap(per)
- eenzijdig luisteren naar korte fragmenten: de leerling gaat in boodschappen zonder (audio)visuele ondersteuning en interactie op zoek naar specifieke informatie of de rode draad.

TOmn2 Een mondelinge boodschap overbrengen

- Spontaan vertellen (over gevoelens, ervaringen, gedachten, handelingen, verwachtingen)

TOmn3 Actief deelnemen aan een gesprek expressief uiten (over gevoelens, gedachten, meningen, fantasieën)

Gesprekken voeren en discussiëren met leeftijdsgenoten en bekende volwassenen over onderwerpen uit de leefwereld, over abstractere schoolse onderwerpen, over bekende of behandelde onderwerpen uit de ruimere omgeving:

- eigen mening vergelijken met die van anderen, onderscheid maken tussen mening en feit, een eigen mening naar voor brengen, kritisch reageren, passende argumenten naar voor brengen ...
- zelf gespreksbeurten verdelen, een gesprek inleiden en afronden, oplossingen zoeken als een gesprek vastloopt, de inbreng van alle gesprekspartners respecteren ...
- het gesprek samenvatten in eigen woorden

Mediakundige ontwikkeling – Mediavaardigheid

MEva2 Digitale audiovisuele vaardigheden ontwikkelen

MEva3 Digitale informatievaardigheden ontwikkelen

MEva4 Digitale communicatievaardigheden ontwikkelen

Muzische ontwikkeling

MUZISCHE GELETERDHEID

MUge5 Muzische domeinen, hun werkvormen en vormgevingsmiddelen ontdekken, doelgericht kiezen en combineren om zich expressief te uiten

MUZISCHE VAARDIGHEID

MUva3 De technische en expressieve vaardigheden die nodig zijn om zich muzisch uit te drukken in beeld, muziek,

- Oefenen in het boetsen met onderdelen en die hechten (rolletjes, kleiplaten, kleireliëf) - complexere boetseertechnieken verkennen met (nieuwe) plastische materialen - mogelijkheden verkennen van werken met plastische materialen op een skelet/draadgeraamte dans en drama verfijnen
- Experimenteren met bewegingen op muzikale tegenstellingen en structuur

OVSG – LEER LOKAAL

Gezondheid

MOTORISCHE COMPETENTIES

LICHAAMS- EN BEWEGINGSPERCEPTIE

- GEZ moc 1 B.11 In het bewegen tonen dat ze de opbouw van het lichaam aanvoelen en kennen en intuïtief rekening houden met de mogelijkheden en grenzen van het eigen lichaam.
- GEZ moc 1 B.16 Voorkeursvoet tonen wanneer er expliciet naar gevraagd wordt.
- GEZ moc 1 B.21 Tonen in het bewegen een intuïtief, maar ook een bewust kennen, aanvoelen, omgaan en rekening houden met de eigen lichaamskenmerken, -mogelijkheden en -beperkingen.
- GEZ moc 1 B.23 Sportspecifieke houdingen kunnen toepassen.

GROOT-MOTORISCHE COMPETENTIES: BEWEGINGEN BIJ SPORT EN SPEL

- GEZ moc 6 B.28 Specifieke bewegingsvaardigheden en grepen toepassen bij het uitvoeren van (sport)spelen.
- GEZ moc 6 B.29 Elementaire tactische principes kennen, kunnen toepassen bij sport- en spelsituaties en kunnen een eenvoudig tactisch plannetje afspreken en uitvoeren.
- GEZ moc 6 B.34 Fundamentele bewegingsvaardigheden beheersen die nodig zijn om een eenvoudig bewegingsspel zinvol te kunnen spelen in eenvoudige sport- en spelsituaties.

GEZONDE EN VEILIGE LEVENSTIJL

GEZONDHEIDSBEVORDEREND GEDRAG

- GEZ gvl 3 B.18 De gevaren en risico's kennen van bewegingssituaties en kunnen deze inschatten en signaleren.

MENTAAL WELBEVINDEN

ZELFCONCEPT

- GEZ mew 1 B.7 Eigen talenten, mogelijkheden en beperkingen inzien en aanvaarden.

INLEVINGSVERMOGEN

- GEZ mew 2 B.7 Oog hebben voor beperkingen van anderen.
- GEZ mew 2 B.13 Rekening houden met het perspectief van de ander in de keuze van het eigen handelen.

OMGAAN MET GEVOELEN – EMOTIEREGULATIE

- GEZ mew 3 B.15 In concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen.
- GEZ mew 3 B.16 Inzicht krijgen in complexere gevoelens zoals jaloezie, schuld, teleurstelling, schaamte, stress, verlangen, hoop, dankbaarheid, verliefdheid.

SOCIAAL-RELATIONELE COMPETENTIES

SOCIAAL ENGAGEMENT

- SRC 1 B.26 In functionele situaties een aantal verbale en niet-verbale gespreksconventies naleven.
- SRC 1 B.28 Reflecteren op hoe de eigen persoonlijkheid relaties beïnvloedt.
- SRC 1 B.32 De invloed van leeftijdsgenoten op het eigen handelen, voelen en denken verwoorden.

WEERBAARHEID

- SRC 2 B.11 Zich weerbaar kunnen opstellen naar leeftijdsgenoten en volwassenen toe door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.

OPLOSSINGSGERICHT OMGAAN MET CONFLICTSITUATIES

- SRC 3 B.6 Een onderscheid maken tussen geweldloze en gewelddadige oplossingen voor een conflict.
- SRC 3 B.17 Omgaan met conflictsituaties of pestgedrag en een passende oplossing via herstelgerichte werking vinden voor alle partijen.

NEDERLANDS - MONDELINGE TAALVAARDIGHEID

STRATEGIEËN GEBRUIKEN BIJ HET LUISTEREN

- NED mot 2 B.1 Kennismaken met belangrijke luisterstrategieën om een beluisterde tekst te begrijpen.
- NED mot 2 B.17 Het resultaat van het luisteren beoordelen of het aansluit bij het vooraf gestelde luisterdoel.

STRATEGIEËN GEBRUIKEN BIJ HET SPREKEN

- NED mot 4 B.13 Eenvoudig controleren of het spreken aansluit bij je spreekdoel en het bijsturen waar nodig.
- NED mot 4 B.17 Het resultaat van het spreken beoordelen of het aansluit bij het vooraf gestelde spreekdoel.

GESPREKKEN VOEREN

- NED mot 6 B.12 Tactvol en beleefd participeren aan het gesprek vanuit respect voor de persoon van de ander.
- NED mot 6 B.23 Gericht een interview afnemen.
- NED mot 6 B.28 Open gesprekken voeren vanuit een actief pluralistisch perspectief en het handelen aanpassen vanuit de inzichten.

IK EN DE WERELD – MAATSCHAPPIJ

VRIJE TIJD

- IDW maa 5 B.4 Met eigen woorden de relatie tussen de eigen interesses en hun vrijetijdsbesteding toelichten.

IK EN DE WERELD – TIJD

HISTORISCHE TIJD

- IDW tij 2 B.14 Voor een element uit de eigen omgeving illustreren hoe dit vroeger anders was en doorheen de tijd evolueerde.
- IDW tij 2 B.17 Belangrijke veranderingen die zich in de geschiedenis hebben voorgedaan verkennen en bespreken.

Kunst en cultuur

ONDERZOEKEN EN CREËREN

ONDERZOEKEN EN CREËREN VAN BEELD

KUC onc 1 B.21 Een oplossing bedenken voor een beeldend probleem (technieken toepassen, materialen en gereedschappen hanteren) op een manier die hen voldoet.

KUC onc 1 B.28 Verschillende beeldelementen combineren bij het creëren van beeldend werk.

ONDERZOEKEN EN CREËREN VAN MUZIEK

KUC onc 4 B.25 Improviseren en experimenteren, klankbronnen en muziekinstrumenten uittesten op hun klankwaarde en in een muzikaal (samen)spel gebruiken.

KUC onc 4 B.26 Bij een lied of muziekstuk eigen gevoelens, ideeën en meningen verwoorden en motiveren.

DIGITALE GELETTERDHEID

ICT-BASISVAARDIGHEDEN

DIG 1 B.18 ICT gebruiken bij het voorstellen van informatie aan anderen.

DIG 1 B.24 Content uploaden, terugvinden en delen met een klasgenoot in een door hen gekende digitale omgeving.

GO!

Lichamelijke opvoeding

1. PERSOONSDOELEN

ZELFCONCEPT EN SOCIAAL FUNCTIONEREN

- 6.1.1.2 Verkennen speels bewegingsmogelijkheden van eigen lichaam en bewegingsmogelijkheden met materiaal.
- 6.1.1.4 Geven eigen mogelijkheden en begrenzingen aan.
- 6.1.1.22 Houden respectvol rekening met de lichaamskenmerken, de mogelijkheden en de beperkingen van anderen.
- 6.1.1.28 Nemen deel aan bewegingsactiviteiten in een geest van fair play.

GEZONDE EN VEILIGE LEVENSTIJL

- 6.1.2.13 Geven enkele mogelijkheden aan om buiten de les lichamelijke opvoeding te bewegen en een sport te beoefenen.

2. BEWEGINGSDOELEN (MOTORISCHE COMPETENTIES)

GROOT MOTORISCHE VAARDIGHEDEN

BEWEGEN BIJ SPORT EN SPEL

- 6.2.5.59 Trappen vanuit stilstand of beweging een speelvoorwerp gericht naar een bewegend doel.
- 6.2.5.70 Passeren bij een doelspel een tegenspeler.
- 6.2.5.71 Ondernemen bij een doelspel een doelpoging en proberen een doelpoging van de tegenpartij te voorkomen.
- 6.2.5.72 Proberen bij een doelspel het speelvoorwerp van de tegenpartij te veroveren en houden door het geven van passen het speelvoorwerp in de ploeg.
- 6.2.5.86 Onthouden eenvoudige danscombinaties (een opeenvolging van verschillende bewegingspatronen op muziek) en voeren die zonder aanwijzingen uit.

W.O. – Mens en maatschappij

- 3.1.1.11 Met eigen woorden aangeven dat mensen eenzelfde situatie op een verschillende wijze kunnen ervaren en er verschillend kunnen op reageren.
- 3.1.1.25 Met een voorbeeld uit eigen ervaring illustreren hoe zij een eenvoudig conflict op een constructieve manier opgelost hebben.
- 3.1.1.27 Tonen de bereidheid zich te oefenen in omgangswijzen met anderen waarin ze minder sterk zijn.
- 3.1.1.28 Kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
- 3.1.2.9 Omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep verwoorden.
- 3.1.1.29 Beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.

- 3.1.3.9 Met eigen woorden de relatie tussen eigen voorkeuren en talenten en hun vrijetijdsbesteding uitleggen.
- 3.1.3.10 Zich bereid tonen om actieve en passieve vormen van vrijetijdsbesteding te onderzoeken en te evalueren.
- 3.1.3.27 Aandacht hebben voor de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren en bereid zijn er rekening mee te houden.
- 3.1.3.28 Zich weerbaar opstellen t.o.v. leeftijdgenoten en onaanvaardbare groepsdruk.
- 3.1.3.25 Illustreeren met eigen voorbeelden dat elke groep zijn eigen afspraken, regels, normen en waarden maakt.
- 3.1.3.78 Gevoelens verwoorden n.a.v. feiten en toestanden in de wereld via het volgen van de actualiteit in de media.

W.O. – Tijd

- 3.4.5.20 Eenvoudige informatie halen uit historische geschriften, prenten, schilderijen, foto's, films ... die handelen over de omgeving.
- 3.4.5.22. Actuele toestanden over de eigen omgeving, die voor kinderen herkenbaar zijn, aan de hand van gepaste bronnen vergelijken met toestanden uit het verleden.

Muzische vorming – Beeld

- 4.4.1.12 Vormen, kleuren, lijnen of textuur in een compositie (in 2D of 3D) bespreken.
- 4.1.1.16 Het gebruik van materialen en aangewende technieken in een beeldend werk herkennen en verwoorden.
- 4.1.3.2 Het eigen of andermans werk (leeftijdsgenoten, artistieke wereld, reclame, mode, design, architectuur ...) kritisch bespreken op basis van een keuze uit volgende elementen:
  - Betekenis (doel, boodschap, emotie)
  - Beeldelementen (vorm, kleur, compositie, textuur, lijn, ruimte, licht)

Muzische vorming – Muziek

- 4.2.1.5 Omgevingsgeluiden waarnemen, herkennen en benoemen.
- 4.2.1.6 Geluiden uit de omgeving die nagebootst worden in beluisterde muziek ontdekken.
- 4.2.1.13 Klankhoogte en klanksterkte ervaren en benoemen.
- 4.2.2.2 Een bepaalde boodschap, sfeer of emotie alleen of in groep verklanken.

Muzische vorming – Beweging

- MV-BWG-BM-36 De kinderen kunnen samen met een ander kind een eenvoudige bewegingsopdracht uitvoeren.
- MV-BWG-BM-44 De kinderen kunnen individueel of in groep een eigen bewegings- of dansstukje tonen.
- MV-BWG-VB-19 De kinderen komen in contact met de dans- en bewegingsvormen van anderen en reageren er verbaal en/of non-verbaal op.

Media

- 7.3.6 Waarnemingen, ideeën en fantasieën creatief vormgeven door gebruik te maken van (audiovisuele) media.
- 7.3.11 Het medium kiezen dat de boodschap die ze wensen te brengen het sterkste overbrengt.
- 7.4.1 Een boodschap functioneel en aantrekkelijk ontwerpen en communiceren met behulp van media door te zorgen voor:
- de herkenbaarheid van de boodschap;
  - een aantrekkelijke en functionele vormgeving

Nederlands - Mondelinge taalvaardigheid

- 1.1.1.10 Bereid zijn het eigen mondelinge taalgebruik aan te passen aan de situatie (leeftijd, cultuur, traditie en doelgroep).

LUISTEREN - LUISTERVAARDIGHEDEN

- 1.1.2.16 In concrete luistersituaties reflecteren op de factoren van het communicatieproces, namelijk:
- hoe de zender rekening houdt met de ontvanger;
  - waar de zender zijn informatie haalt;
  - of de boodschap aangepast is aan het doel;
  - welk taalregister kan geaccepteerd worden en welk niet;
  - welke tijdsfactoren, omgevingsfactoren en materiële factoren een rol spelen.

SPREKEN - SPREEKVAARDIGHEDEN

- 1.1.3.13 In concrete spreesituaties reflecteren op de factoren van het communicatieproces:
- hoe de zender rekening houdt met de ontvanger;
  - waar de zender zijn informatie haalt;
  - of de boodschap aangepast is aan het doel;
  - welk taalregister kan geaccepteerd worden en welk niet;
  - welke tijdsfactoren, omgevingsfactoren en materiële factoren een rol spelen.
- 1.1.3.65 Gerichte vragen voorbereiden en stellen om de gewenste informatie te bekomen bij leeftijdgenoten en bekende volwassenen.

GESPREKKEN VOEREN - GESPREKVAARDIGHEDEN

- 1.1.4.11 Een met argumenten ondersteunde mening geven over:
- programma's op radio en tv;
  - de verslaggeving in de actualiteit;
  - het waarheidsgehalte van berichten;
  - het onderscheid tussen feiten en meningen.
- 1.1.4.16 In een discussie de genoemde argumenten en tegenargumenten op een rij zetten.